

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор НН Інституту педагогіки і
психології

Світлана Кондратюк
(ім'я, прізвище)

« ____ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Другий (магістерський) рівень

**Педагогічна підтримка учнів та студентської молоді в закладах вищої та
позашкільної освіти**

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні; педагогічні науки (ПЗО)

Освітньо-професійна програма: 011 Освітні, педагогічні науки
Методика виховної роботи

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією НН
інституту педагогіки і психології
«27» серпня 2024 р.

Голова _____ Юлія Бондоренко
(д. пед. наук, професор)

Суми - 2024

Розробники:

Чернякова Жанна Юріївна– канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри педагогіки.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Бойченко М.А., доктор пед. наук, професор _____

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Статус дисципліни: обов'язкова	
Модулів	Освітньо-професійна програма: 011 Освітні, педагогічні науки	Рік навчання:	
Змістових модулів		2	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: доповідь		Семестр	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки Методика виховної роботи	2-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: другий (освітньо-науковий)	12 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Консультація	
2 год.			
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Педагогічна підтримка учнів та студентської молоді в закладах вищої та позашкільної освіти» є вибірковою у підготовці здобувачів вищої освіти другого (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю: 011 Освітні, педагогічні науки.

Головний стратегічний напрямок розвитку системи позашкільної освіти – інтеграція у світовий освітній простір, вирішення проблеми особистісно-орієнтованого навчання, тобто такого навчання, у якому особистість здобувача була б у центрі уваги викладача, пізнавальна діяльність студента була би провідною. Така побудова освіти відображає гуманістичний напрямок у філософії, психології і педагогіці. Вирішення цих завдань відкриває великі можливості у пошуку нових засобів, форм і методів навчання. В освіті постійно з'являються нові підходи і погляди до організації процесів навчання і виховання. Виникає проблема готовності викладача до використання нововведень в освітньому процесі, впровадження інноваційних освітніх технологій.

Мета курсу: надання здобувачам другого (освітньо-наукового) рівня необхідних навичок та системи теоретичних знань щодо сутності педагогічної підтримки учнів та студентів в закладах вищої та позашкільної освіти, формування практичних умінь і навичок здійснення такої підтримки в педагогічній діяльності в закладі позашкільної освіти з урахуванням його спеціалізації.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою є знання з загальної психології, педагогічної психології, загальної педагогіки, історії педагогіки, порівняльної педагогіки, спеціальної педагогіки, спеціальної психології.

2. Результати навчання за дисципліною

ПРН03. Креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань.

ПРН07. Використовувати нормативно-правове та науково-методичне забезпечення вищої освіти, сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи, інноваційні методи навчання.

ПРН08. Організувати освітній процес, розробляти навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни, обирати і впроваджувати інноваційні технології навчання і виховання з метою створення сприятливого освітнього середовища.

ПРН10. Обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії із суб'єктами освітнього процесу закладу вищої освіти.

ПРН13. Використовувати методи педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення.

ПРН15. Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників.

ПРН17. Здійснювати самоаналіз результатів професійної підготовки здобувачів освіти.

Очікувані результати навчання дисципліни: унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають

- знати сутність і особливості феномену «педагогічна підтримка»;
- визначати мету, завдання і принципи педагогічної підтримки;
- розрізняти сутність дистанційного навчання і дистанційної освіти;
- описувати особливості професійної діяльності викладача-тьютора, викладача-фасилітатора, викладача-наставника;

Уміти:

- використовувати сучасні засоби і технології педагогічної підтримки студентів у процесі навчання і виховання.
- Обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії із суб'єктами освітнього процесу закладу вищої освіти.
- використовувати методи педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності**

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, пошуку та критичного аналізу інформації.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), адаптуватися й діяти в нових ситуаціях.

ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК09. Здатність до міжособистісної взаємодії, мотивування людей рухатися до спільної мети, здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК01. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у системі вищої освіти, володіти педагогічною майстерністю, педагогічною технікою, професійними вміннями викладачів-дослідників.

СК06. Здатність застосовувати методологічний інструментарій компетентнісного підходу щодо організації освітнього процесу суб'єкт- суб'єктного характеру, організувати діалогічне спілкування задля реалізації студентоцентрованого підходу в освітньо-професійній діяльності.

СК08. Здатність здійснювати індивідуальний супровід здобувачів освіти у процесі їхнього професійного становлення в закладах вищої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка», «Методологія наукових досліджень», «ІКТ у сучасних наукових дослідженнях», «Філософія та етика наукових досліджень».

Опановуючи зміст навчальної дисципліни здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- покликання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид роботи	бали	критерії
Практичні заняття (за одне заняття)	0 балів	Здобувач вищої освіти відсутній на занятті
	1 бал	Здобувач вищої освіти не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	2–3 бали	Здобувач вищої освіти виступає на занятті епізодично. Не висловлює власних міркувань з порушених питань. Ускладнюється з відстоюванням власної позиції
	4 бали	Здобувач вищої освіти бере активну участь у практичному занятті. Висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади і відстоює власну позицію щодо обговорюваних питань.
Завдання для самостійної роботи (за одне завдання)	0 балів	Завдання не виконано.
	1–3 бали	Завдання виконано формально, має реферативний характер, без власних роздумів і міркувань.
	4–6 балів	Завдання нерозгорнуте, виконано стандартними фразами, проте містить власні роздуми, міркування.
	7–10 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками. Розроблено презентацію
Індивідуальне науково-дослідне завдання (доповідь)	0 балів	ІНДЗ не виконано.
	10 балів	Доповідь стисла, виконана формально, книжковими фразами, без власних роздумів, відсутні висновки і презентація.
	18 балів	Доповідь відрізняється творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнута, цікава, містить власні роздуми, висновки. Розроблено презентацію.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90–100 А)	Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання щодо сутності й особливостей феномену «педагогічна підтримка»; впевнено визначає мету, завдання і принципи педагогічної

	<p>підтримки; розрізняє сутність дистанційного навчання і дистанційної освіти. На високому рівні описує особливості професійної діяльності викладача-тьютора, викладача-фасилітатора, викладача-наставника.</p> <p>На високому рівні володіє вміннями використовувати сучасні засоби і технології педагогічної підтримки студентів у процесі навчання і виховання; обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії із суб'єктами освітнього процесу закладу вищої освіти; використовувати методи педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення.</p> <p>Виявляє креативне мислення. На високому рівні вміє формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань; використовувати нормативно-правове та науково-методичне забезпечення вищої освіти, сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи, інноваційні методи навчання.</p> <p>Здатний на високому рівні організувати освітній процес, розробляти навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни, обирати і впроваджувати інноваційні технології навчання і виховання з метою створення сприятливого освітнього середовища. Демонструє потужні лідерські якості, вміння працювати в команді дослідників. Здатний на високому рівні здійснювати самоаналіз результатів професійної підготовки здобувачів освіти.</p>
<p>Добре (82–89 В)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має міцні знання щодо сутності й особливостей феномену «педагогічна підтримка»; достатньо впевнено визначає мету, завдання і принципи педагогічної підтримки; розрізняє сутність дистанційного навчання і дистанційної освіти. На достатньому рівні описує особливості професійної діяльності викладача-тьютора, викладача-фасилітатора, викладача-наставника.</p> <p>На достатньому рівні володіє вміннями використовувати сучасні засоби і технології педагогічної підтримки студентів у процесі навчання і виховання; обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії із суб'єктами освітнього процесу закладу вищої освіти; використовувати методи педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення.</p> <p>Здебільшого виявляє креативне мислення. На достатньому рівні вміє формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань; на</p>

	<p>достатньому рівні вміє використовувати нормативно-правове та науково-методичне забезпечення вищої освіти, проте в доборі сучасних засобів і технологій організації та здійснення освітнього процесу, різноманітних аспектів виховної роботи, інноваційних методів навчання припускається незначних помилок.</p> <p>Здатний на достатньому рівні організувати освітній процес, розробляти навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни, обирати, натомість під час упровадження інноваційних технологій навчання і виховання з метою створення сприятливого освітнього середовища потребує незначної допомоги з боку викладача. Зазвичай демонструє лідерські якості, вміння працювати в команді дослідників. У цілому здатний здійснювати самоаналіз результатів професійної підготовки здобувачів освіти.</p>
<p>Добре (74–81 С)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має знання щодо сутності й особливостей феномену «педагогічна підтримка»; у ході визначення мети, завдань і принципів педагогічної підтримки студентів припускається поодиноких помилок; у цілому розрізняє сутність дистанційного навчання і дистанційної освіти. На середньому рівні описує особливості професійної діяльності викладача-тьютора, викладача-фасилітатора, викладача-наставника.</p> <p>На середньому рівні володіє вміннями використовувати сучасні засоби і технології педагогічної підтримки студентів у процесі навчання і виховання; загалом демонструє вміння обирати методи, засоби і форми взаємодії із суб'єктами освітнього процесу закладу вищої освіти; натомість під час використання методів педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення припускається має незначні труднощі.</p> <p>У цілому виявляє креативне мислення. На середньому рівні вміє формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань; загалом уміє використовувати нормативно-правове та науково-методичне забезпечення вищої освіти, проте в доборі сучасних засобів і технологій організації та здійснення освітнього процесу, різноманітних аспектів виховної роботи, інноваційних методів навчання припускається помилок.</p> <p>Загалом здатний організувати освітній процес, розробляти навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни, обирати, натомість під час упровадження інноваційних технологій навчання і виховання з метою створення сприятливого освітнього середовища потребує</p>

	<p>певної допомоги з боку викладача. Епізодично демонструє лідерські якості, вміння працювати в команді дослідників. Під час самоаналізу результатів професійної підготовки здобувачів освіти відчуває ускладнення.</p>
<p>Задовільно (64–73 D)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на задовільному рівні має знання щодо сутності й особливостей феномену «педагогічна підтримка»; у ході визначення мети, завдань і принципів педагогічної підтримки студентів припускається помилок; у цілому розрізняє сутність дистанційного навчання і дистанційної освіти. На задовільному рівні описує особливості професійної діяльності викладача-тьютора, викладача-фасилітатора, викладача-наставника.</p> <p>На задовільному рівні володіє вміннями використовувати сучасні засоби і технології педагогічної підтримки студентів у процесі навчання і виховання; загалом демонструє вміння обирати методи, засоби і форми взаємодії із суб'єктами освітнього процесу закладу вищої освіти; натомість під час використання методів педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення має труднощі.</p> <p>Не завжди виявляє креативне мислення. На задовільному рівні вміє формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань; під час використання нормативно-правового та науково-методичного забезпечення вищої освіти, проте в доборі сучасних засобів і технологій організації та здійснення освітнього процесу, різноманітних аспектів виховної роботи, інноваційних методів навчання припускається помилок.</p> <p>Загалом здатний організувати освітній процес, розробляти навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни, обирати, натомість під час упровадження інноваційних технологій навчання і виховання з метою створення сприятливого освітнього середовища потребує певної допомоги з боку викладача. Епізодично демонструє лідерські якості, вміння працювати в команді дослідників. Під час самоаналізу результатів професійної підготовки здобувачів освіти відчуває ускладнення, потребує допомоги.</p>
<p>Задовільно (60–63 E)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на низькому рівні має знання щодо сутності й особливостей феномену «педагогічна підтримка»; у ході визначення мети, завдань і принципів педагогічної підтримки студентів припускається помилок; у цілому розрізняє сутність дистанційного навчання і дистанційної освіти. На задовільному рівні описує особливості професійної діяльності викладача-тьютора,</p>

	<p>викладача-фасилітатора, викладача-наставника.</p> <p>На низькому рівні володіє вміннями використовувати сучасні засоби і технології педагогічної підтримки студентів у процесі навчання і виховання; загалом демонструє вміння обирати методи, засоби і форми взаємодії із суб'єктами освітнього процесу закладу вищої освіти; під час використання методів педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення має значні труднощі.</p> <p>Практично не виявляє креативне мислення. На низькому рівні вміє формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань; під час використання нормативно-правового та науково-методичного забезпечення вищої освіти, проте в доборі сучасних засобів і технологій організації та здійснення освітнього процесу, різноманітних аспектів виховної роботи, інноваційних методів навчання припускається значних помилок.</p> <p>Епізодично виявляє здатність організувати освітній процес, розробляти навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни, обирати, під час упровадження інноваційних технологій навчання і виховання з метою створення сприятливого освітнього середовища потребує певної допомоги з боку викладача. Епізодично демонструє лідерські якості, вміння працювати в команді дослідників. Під час самоаналізу результатів професійної підготовки здобувачів освіти відчуває значні ускладнення, потребує допомоги з боку викладача.</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання щодо сутності й особливостей феномену «педагогічна підтримка»; у ході визначення мети, завдань і принципів педагогічної підтримки студентів припускається помилок; у цілому розрізняє сутність дистанційного навчання і дистанційної освіти. Під час опису особливостей професійної діяльності викладача-тьютора, викладача-фасилітатора, викладача-наставника відчуває суттєві труднощі.</p> <p>Практично не володіє вміннями використовувати сучасні засоби і технології педагогічної підтримки студентів у процесі навчання і виховання; епізодично демонструє вміння обирати методи, засоби і форми взаємодії із суб'єктами освітнього процесу закладу вищої освіти; під час використання методів педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення має суттєві труднощі.</p> <p>Не виявляє креативне мислення. Формулювання</p>

	<p>висновків і розроблення рекомендацій з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань кив ликає нічні труднощі; припускається суттєвих помилок під час використання нормативно-правового та науково-методичного забезпечення вищої освіти, проте в доборі сучасних засобів і технологій організації та здійснення освітнього процесу, різноманітних аспектів виховної роботи, інноваційних методів навчання</p> <p>Практично не виявляє здатність організувати освітній процес, розробляти навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни, обирати, під час упровадження інноваційних технологій навчання і виховання з метою створення сприятливого освітнього середовища потребує певної допомоги з боку викладача. Не демонструє лідерські якості, вміння працювати в команді дослідників. Під час самоаналізу результатів професійної підготовки здобувачів освіти відчуває значні ускладнення, потребує суттєвої допомоги з боку викладача.</p>
--	--

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Усне опитування, вирішення педагогічних задач, дидактичне портфоліо (доповіді, презентації, схеми, порівняльні таблиці тощо), залік.

6. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	всього	Із них			
		лекції	практики	консультації	самостійна робота
РОЗДІЛ І. Сутність педагогічної підтримки учнів та студентської молоді в ЗВО та ПЗО					
Тема 1. Сутність педагогічної підтримки учнів та студентської молоді в ЗВО та ПЗО	6	2	2		10
Тема 2. Педагогічна підтримка учнів та студентів під час дистанційного навчання	6	2	2		10
Тема 3. Педагогічна підтримка учнів та студентів викладачами-тьюторами в ЗВО та ПЗО	1	2	2		10
Тема 4. Місце та роль педагогічної фасилітації в професійній діяльності сучасного вчителя	1	2	2		10
Тема 5. Педагогічна підтримка учнів та студентів викладачами-наставниками в ЗВО та ПЗО	1	2	4		10
Тема 6. Історія становлення педагогічного наставництва в зарубіжних та вітчизняних ЗВО	1	2	4		10
Залік					
Усього годин	90	12	16	2	60

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Тема 1. Сутність педагогічної підтримки учнів та студентської молоді в ЗВО та ПЗО	2
2	Тема 2. Особливості педагогічної підтримки учнів та студентів в ЗВО та ПЗО в умовах змішаного навчання	2

3	Тема 3. Особливості педагогічної підтримки учнів та студентів викладачами-тьюторами в ЗВО та ПЗО	2
4	Тема 4. Місце та роль педагогічної фасилітації в професійній діяльності сучасного вчителя в ЗВО та ПЗО в умовах змішаного навчання	2
5	Тема 5. Особливості педагогічної підтримки учнів та студентів викладачами-наставниками в ЗВО та ПЗО в умовах змішаного навчання	2
6	Тема 6. Особливості педагогічної підтримки учнів та студентів викладачами-наставниками в зарубіжних та вітчизняних ЗВО	2
7	Тема 7. Методологічні засади педагогічного наставництва	2
8	Тема 8. Організація педагогічної підтримки майбутніх учителів у процесі навчання в ЗВО	2
	Залік	
	Усього годин	16

ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ та ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема: СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ

Лекційне заняття №1 2 години

1. Сутність поняття «педагогічна підтримка».
2. Місце педагогічної підтримки серед освітніх процесів.
3. Методи педагогічної підтримки.
4. Види педагогічної підтримки.
5. Вектори педагогічної підтримки студентів у професійному становленні.

Теоретичний блок. На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій суспільство потребує особистостей, здатних активно та самостійно діяти, приймати сміливі рішення, швидко адаптуватися до постійних змін життя. Тому сьогодні у вищих навчальних педагогічних закладах освіти гостро стоїть питання про впровадження нових педагогічних технологій, що сприятимуть повноцінному розвитку особистості майбутніх учителів та їх самореалізації. Однією з таких технологій можна вважати педагогічну підтримку студентів у процесі навчання.

У Новому тлумачному словнику української мови (2008) зазначається, що підтримка – дія за значенням підтримувати, те, що підтримує кого-, що-небудь, служить опорою комусь, чомусь; підпертя, підпора, піддержка; те, що зберігає чію-небудь життєздатність, підкріплює, зміцнює кого-небудь; те, що вселяє впевненість, підбадьорює. У загальному розумінні психолого-педагогічна підтримка особистості – це внутрішні й зовнішні ресурси, які допомагають максимально повній самореалізації й саморозвитку людини. Психолого- педагогічною підтримкою професійної самореалізації майбутніх учителів називають сукупність прийомів, методів, форм, засобів педагогічного впливу на самосвідомість особистості, які стимулюють максимально повне розкриття внутрішнього потенціалу й розвивають прагнення постійного самовдосконалення в професійній діяльності.

Суттєвими ознаками підтримки переважно вважають допомогу, подолання особистісних проблем (індивідуальних інтересів), фізичне здоров'я, психічне здоров'я, просування в навчанні, виховання, спілкування, життєве й професійне

самовизначення, самостійне досягнення результатів, діяльність фахівців, сприяння в розвитку.

Напрями реалізації педагогічної діяльності із метою підтримки особистості того, хто навчається та виховується: 1) створення зовнішнього сприятливого середовища для комфортного біологічного і психологічного існування особистості, збереження її фізичного та психічного здоров'я; 2) організація мікросоціального середовища через підтримання гуманістичних відношень, спілкування, творчої діяльності, психологічного клімату; 3) забезпечення внутрішніх умов (установок, потреб, можливостей особистості) для розвитку самості, саморозвитку особистості. За реалізацією педагогічна підтримка може бути як безпосередньою, так і опосередкованою; надаватися як у цілому групі, так і індивідуально. За характером впливу педагогічна підтримка може бути превентивною та оперативною.

Практичне заняття № 1 – 2 години

Семінар: Місце педагогічної підтримки серед освітніх процесів

Питання для обговорення:

1. Термінологічний аналіз понять «педагогічна підтримка» та «педагогічний супровід».
2. Сучасні технології педагогічної підтримки особистісного та професійного саморозвитку студентів.
3. Суб'єктне включення викладача в процес педагогічної підтримки особистісного та професійного становлення студентів.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначити види педагогічної підтримки студентів в особистісному і професійному розвитку.
2. Створити презентацію з урахуванням спеціалізації ЗВО.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [12], [13].

Тема: ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ І ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА

Лекційне заняття №2 2 години

План

1. Визначення понять “дистанційна освіта” і “дистанційне навчання”.
2. Становлення теорії і практики дистанційної освіти.
3. Сутність і особливості дистанційної освіти.
4. Моделі дистанційної освіти щодо взаємодії викладача і студентів.
5. Особливості використання в освітньому процесі закладів вищої освіти нових інформаційних технологій в умовах змішаного навчання.

Теоретичний блок. В основу системи дистанційної освіти покладено ідею переходу від концепції обмеженого фізичного переміщення студентів із країни в країну до концепції мобільних ідей, знань і навчання з метою розподілу знань за допомогою обміну освітніми ресурсами. Виконання цього завдання забезпечується глобальним поширенням комунікаційних каналів, що відбулося у розвитку теорії і практики дистанційної освіти.

«Дистанційна освіта» – це навчання на відстані. Навчання реалізується завдяки сполученню поштового, радіо, телевізійного, електронного зв'язків, телефону і газет при обмеженому безпосередньому контакті того, хто навчається, з викладачем або при повній відсутності такого.

Дистанційна освіта – пропозиція освітніх програм, що призначені полегшити стратегію навчання, незалежну від щоденного контакту з викладачем, а засновану на кращому використанні самостійного навчання студентів.

Тобто, дистанційна освіта виступає формою навчання, де переважає самостійне навчання з використанням сучасних технічних засобів трансляції інформації. Ще в одному визначенні дистанційну освіту охарактеризовано як освіту на відстані, у якій очні та синхронні заняття з викладачем зведено до мінімуму або зовсім відсутні. Це переважно самостійна освіта (самоосвіта), що включає в тій чи іншій формі зворотний зв'язок з викладачем (освітнім закладом).

Практичне заняття № 2 – 2 години

Дискусія: Особливості використання в освітньому процесі закладів вищої освіти нових інформаційних технологій в умовах змішаного навчання

Питання для обговорення:

1. Система «змішаного» навчання як інтеграція різних форм та методів педагогічної підтримки студентів.
2. Дистанційна освіта в Україні: виклики сьогодення та практика.
3. Дистанційна освіта в контексті цифровізації освітнього простору.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити конспект навчального заняття за темою дослідження в умовах дистанційного навчання.
2. Розробити конспект виховного заходу за темою дослідження в умовах дистанційного навчання.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [12], [13].

Тема: ВИКЛАДАЧ-ТЬЮТОР

Лекційне заняття №3 2 години

План

1. Сутність понять «тьютор» і «тьюторство».
2. Функції професійної діяльності тьютора в системі дистанційної освіти.
3. Обов'язки тьютора.
4. Методика роботи тьютора в системі дистанційної освіти.
5. Робота тьютора в Internet та її психолого-педагогічні особливості.
6. Правила мережного етикету.

Теоретичний блок. Найбільш поширеною для системи дистанційної освіти є структура, що містить у собі такі підсистеми: дидактичну; адміністративно-управлінську; матеріально-технічну; інформаційну; наукових досліджень; маркетингову і моніторингову.

Дидактична підсистема в цій структурі виступає головною, оскільки саме її наявність надає всім останнім підсистемам певної орієнтації і спрямованості. У більшості моделей, які використовуються сьогодні в дистанційній освіті, дидактична

підсистема складається з двох блоків: навчально-методичного та інформаційних технологій, що забезпечують дидактичну взаємодію.

Навчально-методичний блок забезпечується професійною діяльністю декількох викладачів, серед яких виокремлено:

- розробника навчального матеріалу, тобто викладача, який є безпосереднім автором навчального курсу;
- методиста-викладача, який на базі розробленого курсу створює сценарій його засвоєння слухачами з урахуванням форм подання навчального матеріалу, його надходження до слухачів, зворотного від них зв'язку з матеріалами для контролю успішності в засвоєнні означеного курсу;
- викладача-тьютора, який безпосередньо вступає в контакт зі слухачами в процесі вивчення курсу, або цілої освітньої програми, допомагає їм орієнтуватися в інформаційному просторі навчального курсу, скласти індивідуальну програму або план його вивчення, дає поради і консультації, якщо у когось виникають проблеми або труднощі в засвоєнні навчального матеріалу; організовує спілкування і взаємодію в засвоєнні навчального курсу всіх слухачів, що входять до навчальної групи.

Саме тьютор організовує використання слухачами другого блоку дидактичної підсистеми дистанційної освіти, а саме: використання традиційної й електронної пошти, телефону, факсу, аудіо- і відеоконференцій тощо. Інакше кажучи, тьютор виступає ключовою фігурою в дистанційній освіті, такою, що безпосередньо відповідає за проведення занять зі слухачами.

До обов'язків тьютора належать: знайомство з матеріалом навчального курсу (якщо не він є автором курсу); отримання загальної характеристики перспектив студентів, вивчення їх навчальних потреб, мети та інших подробиць; визначення ефективності запропонованих принципів, форм і методів дистанційного навчання.

Під час навчального процесу тьютора повинен: координувати чисельність студентів у навчальних групах, знайомити їх з розкладом, процедурними вимогами; встановлювати контакти зі студентами до початку навчальної сесії, проводити їх ідентифікацію, встановлювати особистий зв'язок зі студентами; отримувати від адміністратора документ про групу та відмічати його у відповідній базі даних; готувати найпростіші навчальні матеріали для доставки студентам, наприклад, моделі відповідей, копії найкращих робіт студентів, загальні коментарі про отримані документи, поширені помилки; обговорювати з адміністрацією серйозні проблеми, пов'язані з якістю роботи студентів; отримувати підсумкові екзаменаційні матеріали та відмічати їх у відповідній базі даних; фіксувати труднощі у роботі студентів,

усувати їх разом із розробниками курсу; допомагати студентам, при необхідності, у зміні засобів інформації; брати участь у розвитку матеріалів курсу; інформувати студентів про можливість одержання навчальних консультацій з конкретного навчального курсу; консультувати студентів з навчальних проблем як при особистій зустрічі, так і по телефону або електронному зв'язку; рецензувати контрольні роботи і подавати їх для періодичного контролю до навчального центру; виступати перед слухачами з популярними лекціями за матеріалами курсів.

У досвіді зарубіжних університетів, які використовують систему дистанційної освіти, тьютор у багатьох випадках водночас виступає і розробником навчального курсу. В російській і вітчизняній системах дистанційної освіти такий досвід базується на розмежуванні функцій викладача-розробника і викладача-тьютора.

Практичне заняття № 3 –2 години

Семінар: Робота тьютора в Internet та її психолого-педагогічні особливості.

Методика роботи тьютора в системі дистанційної освіти.

Питання для обговорення:

1. Психологічні особливості підготовки майбутніх викладачів як тьюторів для дистанційної освіти.
2. Професійно-педагогічні особливості підготовки майбутніх викладачів як тьюторів для дистанційної освіти.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити модель дистанційного навчання щодо взаємодії викладача-тьютора і студентів.
2. Скласти структурно-логічну схему взаємозв'язку функцій професійної діяльності викладача-тьютора.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [12], [13].

Тема: ВИКЛАДАЧ-ФАСИЛІТАТОР

Лекційне заняття №4 2 години

План

1. Сутність і структура педагогічної фасилітації.
2. Місце та роль педагогічної фасилітації в професійній діяльності сучасного вчителя.
3. Фасилітація педагогічного спілкування.
4. Специфіка професійної діяльності вчителя-фасилітатора.
5. Структура педагогічної фасилітації.
6. Особистісні характеристики фасилітатора.
- 7.

Теоретичний блок. У посібнику з освіти в галузі прав людини за участі молоді, затвердженому організацією Директорату Ради Європи з питань молоді та спорту міститься така інформація: фасилітатор — це той, хто «дозволяє подіям статися», хто «допомагає», надихає інших на навчання і розвиток свого власного потенціалу. Роль фасилітатора — це створення безпечних умов, за яких учасники навчаються за допомогою експериментів, досліджень, взаємного обміну. Це не справа однієї людини, лідера, який є «експертом», що дає знання іншим. Кожен повинен зростати через обмін досвідом, як учасники, так і посередники.

Фасилітація соціальна — зумовлений соціальними контактами взаємовплив людей, що підвищує їхню активність. Виявляється в активізації психічних процесів, поліпшенні самопочуття, результатів діяльності людини в умовах, коли він знаходиться в оточенні, працює у присутності або разом з іншими людьми; посилення енергії, підвищення активності, домінантних реакцій індивіда, полегшення його діяльності в присутності групи.

Фасилітація є специфічним різновидом спілкування, який передбачає полегшення взаємодії у процесі спільної діяльності суб'єктів освітнього процесу. Водночас фасилітація є способом ненав'язливої допомоги групі чи окремій людині в пошуку способів виявлення і розв'язання проблем, налагодженні комунікативної взаємодії між суб'єктами діяльності.

Фасилітація — це зумовлений соціальними контактами взаємовплив людей, що підвищує їхню активність; виявляється в активізації психічних процесів, поліпшенні самопочуття, поліпшенні та прискоренні результатів діяльності людини в умовах співпраці з довколишніми; специфічний стиль спілкування, що передбачає

полегшення взаємодії у процесі спільної діяльності суб'єктів освітнього процесу; спосіб ненав'язливої допомоги групі чи окремій людині в пошуку шляхів виявлення і розв'язання педагогічних проблем, налагодження комунікативної взаємодії між суб'єктами діяльності. Фасилітаційна взаємодія – суб'єкт-суб'єктна взаємодія, що сприяє прояву особистісної активності кожного учасника, налагодженню емоційного контакту, забезпечує оптимальні умови для формування позитивної мотивації до діяльності; вид гуманістичної педагогічної взаємодії учителя та учнів, що ґрунтується на суб'єкт-суб'єктних відносинах взаємоприйняття, взаємоповаги, співпереживання, конгруентності, толерантності, емпатії, надання допомоги та підтримки.

Практичне заняття № 4 – 4 години

Дискусія: Місце та роль педагогічної фасилітації в професійній діяльності сучасного вчителя. Особистісні характеристики фасилітатора.

Питання для обговорення:

1. Фасилітація в системі професійної діяльності викладача вищої школи.
2. Медіація та едвайзінг – як технології здійснення педагогічної фасилітації.
3. Фасилітаційна компетентність викладача вищої школи.

Завдання для самостійної роботи

1. Здійснити порівняльний аналіз діалогічного та монологічного стилю спілкування в педагогічній діяльності викладача-фасилітатора.
2. Визначити переваги і недоліки кожного із стилів у впливі на студентів.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [12], [13].

Тема: ВИКЛАДАЧ-НАСТАВНИК

Лекційне заняття №5 - 4 години

План

1. Феноменологія понять «наставник» і «педагогічне наставництво» в сучасній педагогіці.
2. Принципи педагогічного наставництва.

3. Методологічні засади педагогічного наставництва.
4. Основні види діяльності педагога-наставника.
5. Функціональні вектори реалізації педагогічного наставництва.
6. Індивідуальна траєкторія розвитку студента.

Теоретичний блок. Наставництво-необхідна складова програми професійної адаптації молодих фахівців у закладах освіти для прискорення залучення їх в трудовий процес з урахуванням їх індивідуальних схильностей.

Педагогічне наставництво-різновид індивідуальної роботи з молодими викладачами, які не мають трудового стажу педагогічної діяльності в освітніх установах або мають трудовий стаж не більше 3-х років.

Молодий спеціаліст – викладач-початківець, який володіє знаннями з предмету та методики викладання, з основ педагогіки за програмою ЗВО, виявляє бажання і схильність до подальшого вдосконалення своїх навичок і вмінь. Він підвищує свою кваліфікацію під безпосереднім керівництвом наставника за узгодженим планом професійного становлення.

Наставник – досвідчений педагог, що володіє високими професійними і моральними якостями, знаннями в галузі методики викладання предмету і виховання дітей.

Наставництво передбачає систематичну індивідуальну роботу досвідченого викладача з розвитку в молодого фахівця необхідних навичок і вмінь ведення педагогічної діяльності. Воно покликане найбільш глибоко і всебічно розвивати наявні у молодого спеціаліста знання в області предметної спеціалізації та методики викладання.

Метою наставництва є надання допомоги молодим педагогам у їх професійному становленні.

Основними завданнями наставництва є:

- прищеплення молодим фахівцям інтересу до педагогічної діяльності й закріплення викладачів в освітньому закладі;
- прискорення процесу професійного становлення викладача і розвиток здатності самостійно і якісно виконувати покладені на нього обов'язки;
- адаптація до корпоративної культури, засвоєння кращих традицій колективу коледжу та правил поведінки в освітньому закладі, свідомого і творчого ставлення до виконання обов'язків викладача.

Практичне заняття № 5 – 4 години

Семінар: Методологічні засади педагогічного наставництва.

Індивідуальна траєкторія розвитку студента.

Питання для обговорення:

1. Методологія педагогічного наставництва у вищій школі.
2. Праксеологія педагогічного наставництва у вищій школі.
3. Аксиоматика педагогічного наставництва у вищій школі.
4. Наставництво – як механізм педагогічної підтримки індивідуальної траєкторії розвитку студентів.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити структурно-логічну схему взаємозв'язку функціональних векторів реалізації педагогічного наставництва.
2. Визначити їх місце в освітньому процесі ЗВО.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [12], [13].

Індивідуальне науково-дослідне завдання

1. Підготувати доповідь і презентацію за однією із тем (за вибором):
2. Роль педагогічної підтримки в професійному становленні й особистісному розвитку студентів.
3. Вітчизняний та зарубіжний досвід у дистанційній освіті
4. Особливості поведінки людини в умовах телекомунікаційного середовища Internet
5. Діалог як провідна форма міжособистісного спілкування між викладачем-фасилітатором та студентами
6. Професійна позиція викладача у педагогічній підтримці студентів.
7. Історія становлення педагогічного наставництва в зарубіжних та вітчизняних закладах вищої освіти.
8. Індивідуальна траєкторія розвитку особистості: чи потрібна вона сучасному студенту?

8. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Галіцан О. А. Формування педагогічної фасилітації майбутніх учителів у процесі навчання у вищому навчальному закладі : дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2010. 278 с.
2. Койчева Т. І. Підготовка майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей як тьюторів для системи дистанційної освіти : дис.. канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2004. 198 с.
3. Осипова Т. Ю. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічного наставництва : монографія. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2015. 412 с.

Допоміжна

1. Бойко А. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії. *Педагогічні науки* : зб. наук .пр. Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Полтава, 2011. Вип. 2. С. 4–10.
2. Голубева М. О., Жулківська А. М. Порівняльна характеристика діяльності куратора академічної групи українського ВНЗ і тьютора Британського університету. *Наукові записки НаУКМА*, 2012. Т. 136. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 19–22.
3. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм : історико-методологічні та теоретичні аспекти : монографія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. 243 с.
4. Іващенко М. В. Формування готовності майбутніх педагогів до тьюторської діяльності. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Серія : Педагогічні науки. Глухів : ГДПУ, 2009. С. 177–180.
5. Казанжи М. Й. Психологічні особливості фасилітативності як властивості особистості : дис. ... канд. психол. Наук : 19.00.01. Одеса, 2007. 190 с.
6. Карапузова І. В. Організація педагогічної підтримки майбутніх учителів у процесі навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Полтава, 2010. 20 с.
7. Ковальчук Л. О. Основи педагогічної майстерності : навчальний посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 608 с.
8. Кремень В. Г. Дистанційна освіта – перспективний шлях розв'язання сучасних проблем розвитку професійної освіти. *Вісник Академії дистанційної освіти*. 2003. № 1 (презентаційний номер). С.4–11.
9. Левченко О. О. Фасилітативна діяльність педагога в контексті суб'єкт- суб'єктного підходу до педагогічної діяльності. : *Вісник Житомирського державного університету*. 2008. Вип. 39. Філософські науки, С.24–26.
10. Маценко Л. М. Діяльність наставника в системі виховної роботи вищого навчального закладу : монографія. Київ : НАКККіМ, 2010. 420 с.
11. Савченко О. П. Психолого-педагогічні аспекти організації процесу спілкування у системі «викладач – студент». *Викладач і студент: суб'єкт – суб'єктні відносини* : матеріали міжнар. наук.-практ. Конфм. Черкаси. 27- 28 лист. Черкаси : Вид. ЧНУ, 2008. С.176–177.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbuiv.gov.ua
2. Веб-сторінка бібліотеки Університету Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Веб-сторінка репозитарію Університету Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>